

УДК 343.97:343.8 (477) (045)

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-2-10-9>**Семир'янов Дмитро Якович,**

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2751-2229>**Ковальчук Володимир Степанович,**начальник відділу ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань та інформаційно-аналітичної роботи
Волинської обласної прокуратуриORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6025-1608>

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ УКРАЇНИ: ЇЇ ПРИЧИНИ, УМОВИ ТА КОРЕЛЯНТИ

У статті з'ясовано зміст і сутність детермінаційного комплексу причин, умов та корелянтів, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у сфері виконання покарань України, здійснено їх класифікацію та запропоновано науково обгрунтовані заходи, спрямовані на їх нейтралізацію, блокування, усунення тощо. Встановлено, що однією з причин, яка продукує пенітенціарну злочинність, є антисуспільна установка засуджених на життя, заперечення головних суспільних цінностей (на недоторканість особи, право власності тощо). Обгрунтовано необхідність доповнення чинного кримінального процесуального законодавства України таким правовим інститутом, як «причини і умови злочинності та заходи щодо їх усунення».

Ключові слова: детермінанти, пенітенціарна злочинність, сфера виконання покарань, кримінальне провадження, суб'єкти запобігання злочинам, причини, умови та корелянти злочинності.

Постановка проблеми. Результати вивчення різноманітних кримінологічних джерел та офіційних статистичних матеріалів показують, що про причини і умови злочинності у сфері виконання покарань України мова ведеться з часів її незалежності і до сьогодення.

Та попри все у контексті з'ясування процесу детермінації причин і умов, які стали наслідком прогалин і низького рівня здійснення кримінального процесу за фактами вчинення кримінальних правопорушень у сфері виконання покарань України, зазначені та інші наукові розробки, вказана проблема досліджена поверхнево та безсистемно, що й обумовило вибір предмета цієї наукової статті.

Зокрема, як свідчить офіційна статистика, щорічно в Україні зростає рівень рецидивних кримінальних правопорушень, однією із складових яких є пенітенціарна злочинність. При цьому серед детермінантів, які сприяють зазначеному суспільно небезпечному явищу, особливе місце займають існуючі у зв'язку з цим правові прогалини і колізії, що стосуються, зокрема, закріплення у чинному кримінальному процесуальному законодавстві України обов'язку для суб'єктів сторони обвинувачення (ст. ст. 36–41 КПК) виявляти причини і умови вчинення кримінальних правопорушень, включаючи й сферу виконання покарань.

Додатковим аргументом з цього приводу виступають кримінологічно значущі показники рецидивної та пенітенціарної злочинності, які мали місце в Україні протягом 2013–2023 р. р. Так, у 2013 році (першому звітному періоді з часу прийняття нового КПК) у структурі всіх кримінальних правопорушень (всього було зареєстровано 563 тис. 560 таких суспільно небезпечних діянь) рецидив злочинів склав 62 тис. 625 (29,3% у загальній кількості кримінальних правопорушень) [1]. При цьому в абсолютних цифрах пенітенціарна злочинність складала у 2013 році 400 кримінальних правопорушень (у розрахунку на 1 тис. засуджених, які відбували пока-

рання у виді позбавлення волі, – 5,13 таких випадків) або менше 1% у структурі рецидивних кримінальних правопорушень [2, с. 3–4].

Натомість, у 2022 році із 362 тис. 636 зареєстрованих кримінальних правопорушень 31 тис. 499 припадала на рецидивну злочинність (22,7% у загальній структурі вказаних суспільно небезпечних діянь) [1]. При цьому у кримінально-виконавчих установах закритого типу, в яких відбували покарання засуджені до позбавлення волі, мало місце 289 пенітенціарних злочинів (знову ж таки, менше 1% у загальній кількості рецидивних проявів в Україні) [3].

Суттєво не зменшилися зазначені показники й у 2023 році [1], хоча і в попередніх періодах і у сьогоденні досі не знайшли свого відображення в офіційній статистиці ті явища і процеси кримінального змісту, які носять так званий латентний (прихований) характер, що теж можна віднести до детермінантів, які сприяють вчиненню пенітенціарних кримінальних правопорушень.

Крім цього, в ЄРДР відсутні також відомості про вчинення кримінальних правопорушень на територіях, окупованих російською федерацією (у Донецькій, Луганській, Херсонській та інших областях), що, без сумніву, слід враховувати при оцінці кількісно-якісних показників злочинності в Україні, включаючи й сферу виконання покарань. Також, як показує практика, досить суттєво впливає на детермінацію пенітенціарної злочинності щорічно зростаюча кількість вчинених кримінальних правопорушень у сфері виконання покарань персоналом ДКВС України.

Зокрема, якщо у 1991 році з боку цих осіб було зареєстровано тільки 19 злочинів [4, с. 22], то вже у 2016 році (остаточному оформленні та підпорядкуванні органів і установ виконання покарань Міністерству юстиції України) – 102 кримінальні правопорушення [5, с. 12–14].

І, що характерно та суспільно небезпечно, зазначені негативні тенденції щорічно призводили до зростання

кількості вчинених персоналом ДКВС України кримінальних правопорушень та мали місце й протягом 2017–2022 рр. [3].

Таким чином, слід констатувати, що в наявності складна прикладна проблема, яка має бути вирішена й на доктринальному (науковому) рівні у силу її актуальності, теоретичної та практичної значущості, що, у свою чергу, обумовлено необхідністю закріплення на законодавчому рівні обов'язку для органів дізнання, досудового розслідування та суду щодо виявлення у ході кримінального провадження причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, включаючи й сферу виконання покарань України, та невідкладного вжиття відповідних кримінологічних заходів, спрямованих на їх усунення, нейтралізацію, блокування тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати вивчення наукової літератури показали, що значне методологічне підґрунтя з означеної проблематики створили такі вчені, як: В.А. Бадира; Є. Ю. Бараш; В. С. Батиргарєєва; О. М. Бандурка; І. Г. Богатирьов; В. В. Василевич; В. В. Голіна; Б. М. Головкін; О. М. Джужа; А. П. Закалюк; О. Г. Кальман; О. Г. Колб; В. Я. Конопельський; І. М. Копотун; П. П. Михайленко; Є. С. Назимко; А. Х. Степанюк; В. М. Трубников; П. Л. Фріс; В. В. Шаблістий; Ю. В. Шинкарьов; О. О. Шкута; І. С. Яковець та ін.

Проте слід зазначити, що у сенсі змісту предмета даного дослідження вказана проблематика у сьогоденні носить безсистемний та фрагментарний характер, що й стало вирішальним при виборі назви цієї роботи.

Метою наукової статті є обґрунтування необхідності видозміни змісту чинного Кримінального процесуального кодексу (КПК), правовим інститутам причин і умов злочинності, а також обов'язком для сторони обвинувачення щодо встановлення у ході кримінального провадження детермінант, які сприяли вчиненню конкретного злочину, та реагування на них, визначеними у законі процесуальними засобами.

У свою чергу головним завданням цієї роботи є з'ясування змісту і сутності детермінації (визначення причин, умов і корелянт) пенітенціарної злочинності.

Виклад основного матеріалу. Як свідчить практика, цікавим у контексті змісту даного дослідження є й той факт, що на нормативно-правовому рівні також вчинялись спроби підвищити рівень та ефективності слідчої профілактики у сфері виконання покарань України, зокрема й з питань виявлення та реагування на детермінанти, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у зазначеній галузі суспільної діяльності.

Мова, у першу чергу ведеться про те, що у 2016 році на законодавчому рівні у структурі ДКВС України були створені слідчі підрозділи, які займалися питаннями кримінальних проваджень в органах і УВП. Більш того, на підставі зазначеного законодавчого акту Міністерством юстиції України був затверджений відомчий нормативно-правовий акт, який регулював діяльність вказаних учасників кримінального провадження у сфері виконання покарань [6].

Проте і в цьому підзаконному джерелі, як показали результати його вивчення, не було визначено прямого юридичного обов'язку для слідчого ДКВС України (і це парадоксально, з огляду вимог ст. ст. 1, 104 КВК України, у яких закріплено завдання щодо запобігання кримінальним правопорушенням як з боку засуджених, так й інших осіб) щодо виявлення детермінант, які сприяли формуванню та реалізації суспільно небезпечної моти-

вації у винних осіб та їх протиправної поведінки у цілому в умовах виконання – відбування покарань.

І хоча рішенням Конституційного Суду України від 24.04.2018 № 31-р/2018 «У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 216 Кримінального процесуального кодексу України» діяльність слідчих підрозділів у системі ДКВС України була визнана неконституційною, факт їх існування та відсутність одночасно запобіжних повноважень при цьому, всупереч вимогам чинного кримінально-виконавчого законодавства, є показовими, а саме: на відомчому рівні, як видається, не вигідно встановлювати причини та умови, які сприяли вчиненню кримінальних правопорушень у сфері виконання покарань, позаяк ті із них, що входять у детермінаційний комплекс, мають прямий кореляційний зв'язок з діяльністю центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання покарань і пробації України. (ч. 1 ст. 11 КВК), тобто пов'язані з прорахунками у роботі Міністерства юстиції України.

Звертає у зв'язку з цим увагу на себе й той факт, що ініціатором ліквідації інституту слідчих в системі ДКВС України стала Уповноважена Верховної Ради України з прав людини В. Лутковська у 2017 році [7], яка таким чином створила ще одну корелянту, що сприяє у сьогоднішньому вчиненню кримінальних правопорушень у процесі виконання – відбування покарань, що пов'язана з управлінською діяльністю Міністерства юстиції України.

У цілому ж, якщо узагальнити законодавчі та інші нормативно-правові підходи, наукові джерела та правозастосовну практику, що пов'язана з кримінальними провадженнями у сфері виконання покарань України, то, з урахуванням змісту цієї наукової статті, можна вивести наступні детермінанти, що спричинюють та обумовлюють вчинення кримінальних правопорушень у вказаній галузі суспільних відносин та які пов'язані з кримінально-процесуальною діяльністю, а саме – це:

1. Ліквідація у кримінально-процесуальному законодавстві України, у зв'язку з прийняттям у 2012 році нового КПК, інституту «причин і умов, які сприяли вчиненню злочину» (ст. ст. 23–23-2 КПК 1960 року).

Така позиція законодавця, як видається, не тільки суперечить логіці і завданням кримінального провадження (ст. 2 КПК), але й соціально-правовій природі детермінації злочинності, яка є невід'ємною частиною слідчої профілактики та в цілому сутності кримінального процесу. Крім цього, у зазначеній ситуації грубо порушені принципи нормотворчості, позаяк до їх переліку, всупереч Регламенту Верховної Ради України, був включений принцип партійності, тобто переваги однієї партії над іншою, у випадках прийняття законодавчих актів у силу наявності так «званої» більшості в Парламенті.

Як показали результати даного дослідження, на наявність зазначеної правової прогалини у КПК 2012 року пріоритетну роль зіграв й той факт, що тодішній Президент України по суті створив на той час злочинну організацію (ст. 255 КК), членами якої були представники влади (ст. 6 Конституції України) на всіх рівнях [8], яким не вигідно було вести мову про причини та умови злочинності, позаяк у ході кримінальних проваджень, особливо тих, що стосувались злочинів у сфері господарської діяльності (розділ VIII Особливої частини КК), проти власності (р. VI Особливої частини КК), проти

громадської безпеки (р. IX цього ж Кодексу) та ін., всі протиправні «шляхи» вели б до злочинної влади (по суті – до злочинної організації).

На жаль, не змінилась на законодавчому рівні України зазначена ситуація щодо видозміни КПК й в подальші роки (2014–2019 та 2019–2023 рр.), хоча внесення змін і доповнень у вказаний Кодекс є об'єктивно необхідною умовою підвищення рівня та ефективності слідчої профілактики з питань, пов'язаних з нейтралізацією, блокуванням, усуненням тих детермінант, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень як у цілому в Україні, так і у сфері виконання покарань, зокрема.

Отже, відсутність у чинному кримінально-процесуальному законодавстві України правового «інституту причин і умов злочинності» виступає сьогодні однією з детермінаційних корелянт особливого характеру, що впливають не тільки на результативність реалізації визначених у законі (ст. 2 КПК) завдань кримінального провадження, але й на процес виконання – відбування покарань і досягнення його мети (ч. 1 ст. 1 КВК) та, у кінцевому підсумку, знижують потенційні можливості слідчої профілактики у системі заходів кримінологічного запобігання злочинам.

2. Не дивлячись на те, що на відомчому рівні вчинена спроба ліквідувати правову прогалину, що пов'язана з відсутністю у КПК норм, які б зобов'язували учасників сторони обвинувачення (слідчого та прокурора) у кримінальному провадженні виявляти причини та умови, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, включаючи й сферу виконання покарань, та реагувати на них відповідними процесуальними рішеннями, рівень виконавської дисципліни у цьому напрямі залишається низьким.

Зазначені тенденції, на жаль, як встановлено в ході даного дослідження, склались з означеного питання ще у період дії КПК України 1960 року, коли не по всіх кримінальних справах відповідними суб'єктами кримінального процесу виявлялись причини та умови вчинення злочинів. Так, у 2012 році з метою виявлення детермінант, які сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, суди постановили 6,2 тис. окремих рішень, що було на 4,7% більше, ніж у 2011 році, проте їх питома вага серед кримінальних проваджень, щодо яких було завершено досудове розслідування, склала, як, власне, й у 1991–2000 рр. [9] та інші роки, лише 3,2% (у 2011 р. – 2,9%) [10, с. 26].

Цікавим у зв'язку з цим є такий факт, а саме – у тому ж таки 2012 році у зв'язку з наданням судами доручень органам досудового слідства щодо виконання певних слідчих дій було відкладено розгляд у 533 кримінальних справах, що на 10% більше, ніж у 2011 р., з яких у визначений законом термін не виконано доручень у 140 справах, або у 26,3% (у 2011 р. – 21,4) від усіх відкладених судом для розгляду зазначених справ [10, с. 24]. Крім цього, у 2012 році суди першої інстанції повернули на додаткове розслідування (відповідно вимог ст. ст. 246, 281 КПК 1960 р.) та прокурорам (ст. 249-1 цього ж Кодексу) для усунення виявлених порушень, а також прокурори відкликали із суду (у порядку ст. 232 КПК 1960 р.) 7,3 тис. кримінальних справ, що на 7,7% більше, ніж у 2011 р. При цьому питома вага таких справ становила 3,8% (у 2011 р. – 3,4%) від загальної кількості тих із них, провадження в яких було закінчено [10, с. 24].

Особливо характерною ознакою того часу було й те, що через неявку прокурорів у суд було відкладено

розгляд 323 кримінальних справ, або 1,5% (у 2011 р. – 1,5%) від усіх таких проваджень, які не розглядались у судах у зв'язку з неявкою суб'єктів кримінального процесу [10, с. 24].

Не змінилась ситуація з означеної проблематики й у подальші роки. Так, у 2013 році (1 звітному періоді функціонування нового КПК України) суди за нормами КПК 1960 р. винесли тільки 1,5 тис. окремих ухвал, що стосувались причин і умов, які сприяли вчиненню злочинів, або 4,2% (у 2012 р. – 3,2%) від усіх розглянутих у судах зазначених проваджень [11, с. 36]. При цьому й надалі призупинявся розгляд судами кримінальних справ через неявку у судові засідання як прокурорів, так й інших суб'єктів кримінального процесу [11, с. 34–35].

На вказані прорахунки процесуального характеру звернув також увагу у 2016 році тодішній Голова Верховного Суду України Я. Романюк на XIV позачерговому з'їзді суддів України [12, с. 3–7].

Для порівняння: у 2022 році прокурорами на підставі ст. 283 КПК України було скеровано до суду тільки 31,7% кримінальних проваджень (у 2021 р. – 48,7%) від загальної їх кількості, які знаходились у розпорядженні слідчих як предмет досудового розслідування [13]. Крім цього, у 2022 році у 39,9% (у 2021 р. – 21,9%) кримінальних проваджень остаточне рішення органами досудового розслідування прийнято не було [1].

Таким чином, варто визнати, що на ефективність слідчої профілактики значний вплив здійснює також низький рівень виконавчої дисципліни у кримінальному процесі учасників сторони обвинувачення у кримінальному провадженні, що, у свою чергу, виступає однією з кореляційних детермінант злочинності, включаючи й у сфері виконання покарань України.

3. Науково та практично не обґрунтоване навантаження слідчих, на розгляді яких щомісячно знаходиться у середньому до 300 кримінальних проваджень [13].

Звичайно, що у таких умовах цей суб'єкт кримінального процесу об'єктивно не в змозі у повній мірі виявити по кожному кримінальному правопорушенню причини і умови, які сприяли його вчиненню, навіть при тому, що така діяльність не визначена у законі, а регулюється відомчими нормативно-правовими актами. Принагідно слід мати на увазі, що виходячи з положень ч. 2ст. 19, п. 14 ст. 92 Конституції України та ст. 7 КПК, слідчий, як представник влади та правоохоронного органу, зокрема, має діяти лише на підставі і у спосіб, визначений у законі [14, с. 165–168].

Зазначена обставина виступає додатковим аргументом щодо доповнення КПК України правовим інститутом «причин і умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення», мова про сутність і зміст якого велась у цій дисертації у попередніх її підрозділах.

Поряд з цим, слід констатувати, що без нормативно-правового регулювання оптимальної кількості кримінальних проваджень, які може кваліфіковано повно та своєчасно розглядати слідчий, а також своєчасно звітувати про результати роботи з означених питань, об'єктивно неможливо підвищити рівень кримінологічного запобігання, включаючи й у сфері виконання покарань, силами і засобами кримінального процесу. При цьому варто зазначити, що вказана обставина виступає також окремою кореляційною детермінантою, що пов'язана з причинно-наслідковим комплексом, який породжує та обумовлює вчинення кримінальних правопорушень у процесі виконання – відбування покарань.

Додатковим аргументом з цього приводу виступають наступні офіційні статистичні показники про кри-

мінальні правопорушення, зареєстровані на території України та результати їх розслідування у 2022 році, а саме:

а) тільки 36,5% (у 2021 р. – 53,7%) особам, які вчинили кримінальне правопорушення, були вручені передбачені КПК підозри (ст. ст. 276-279);

б) 40,2% кримінальних проваджень (у 2021 р. – 56,2%) від усіх зареєстрованих у 2022 р. (606 тис. 428 кримінальних правопорушень) було закрито з реалізаційних підстав;

в) у структурі кримінальних правопорушень питома вага осіб, які раніше вчиняли злочини, складає 22,7% (у 2021 р. – 26,8%);

г) інші кримінологічно значущі показники слідчої профілактики, що оприлюднені в офіційних джерелах (наприклад, в ЄРДР) [1].

Отже, і з огляду отриманих результатів аналізу зазначеної детермінанти, що пов'язана зі вчиненням кримінальних правопорушень у сфері виконання покарань, можна стверджувати, що видозміна чинного кримінального процесуального законодавства України з питань причин і умов злочинності та здійснення невідкладних нормативно-правових дій у вказаному напрямі, є очевидними і об'єктивно обумовленими.

4. Відсутність у КПК України спеціального розділу чи глави, що присвячені особливостям кримінальних проваджень за фактами вчинення кримінальних правопорушень у сфері виконання покарань, поряд з безпосе-

редніми причинами і умовами, які їм сприяли, виступає однією з корелюючих детермінант, що знижують рівень та ефективність слідчої профілактики у вказаній галузі суспільної діяльності.

Додатковим аргументом з цього приводу виступають ті офіційні статистичні відомості, які характеризують стан, структуру і рівень вчинення кримінальних правопорушень у процесі виконання – відбування покарань [3], а також результати спеціальних наукових розробок з означеної тематики дослідження, суб'єктами яких виступають особи або з числа персоналу ДКВС України, або засуджені. При цьому кількість і перших, і других у порівнянні з 1991 роком зросла протягом 1992–2022 рр. у декілька разів [3].

Висновки. Отже, як встановлено в ході даного дослідження, саме правові прогалини та недоліки правозастосовчої практики учасників сторони обвинувачення у кримінальному провадженні виступають тими корелюючими детермінантами, що входять до комплексу причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у сфері виконання покарань України.

Крім цього, слід констатувати, що без удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України та доповнення його, зокрема, правовим інститутом причин і умов злочинності, вкрай складно нейтралізувати та блокувати ті детермінанти, що породжують і сприяють вчиненню як конкретно взятих кримінальних правопорушень, так і злочинності у цілому.

Список використаних джерел

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень 2013 – грудень 2023 року. *Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=1852.
2. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2013 році: інформ. бюлетень. Київ: Державна пенітенціарна служба, 2014. 76 с.
3. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2022 році: матеріали Колегії Міністерства юстиції України, 2023. 43 с.
4. Деякі показники діяльності установ кримінально-виконавчої системи МВС України у 1991 році: інформ. бюлетень. Київ: Головне управління виконання покарань МВС України, 1992. 28 с.
5. Про стан правопорядку, ізоляції та нагляду, діяльність підрозділів охорони, пожежної безпеки та воєнізованих формувань Державної кримінально-виконавчої служби України у 2016 році. Київ: Департамент Державної кримінально-виконавчої служби України, 2017. 34 с.
6. Про затвердження Інструкції з організації діяльності слідчих підрозділів в органах ДКВС України: наказ Міністра юстиції України від 08.02.2017 № 313/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
7. Звернення Уповноваженого Верховною Радою України з прав людини щодо надання повноважень з розслідування Державній кримінально-виконавчій службі України. URL: <https://www.helsinki.org.ua>.
8. Верховний суд залишив без змін вирок Януковичу про держраду та ведення агресивної війни. URL: <https://www.radiosvoboda.org.ua>
9. Розгляд судами загальної юрисдикції справ різних категорій протягом 1990-2000 рр. *Вісник Верховного Суду України*. 2002. № 1/(29). С. 12–26.
10. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2012 р. (за даними судової статистики). *Вісник Верховного Суду України*. 2013. № 6/(154). С. 20–41.
11. Аналіз здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2013 р. (за даними судової статистики). *Вісник Верховного Суду України*. 2014. № 5/(165). С. 31–40.
12. Стан здійснення правосуддя у 2016 році: доповідь Голови Верховного Суду України Ярослава Романюка на XIV позачерговому з'їзді суддів України. *Вісник Верховного Суду України*. 2017. № 3/(199). С. 3–7.
13. Нацполіція: у мегаполісах у середньому один слідчий поліції розслідує 300 кримінальних проваджень. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
14. Про застосування законодавства, що передбачає державний захист суддів, працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у судочинстві: постанова Пленуму Верховного Суду України від 18.06.1999 № 10. *Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах* / упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизоненко, Л. Д. Удалова. Київ: ПАЛІВОДА А. В., 2011. С. 165–168.

References

1. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia za sichen 2013 – hruden 2023 roku [Unified report on criminal offenses for January 2013 – December 2023]. *Pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia*. Retrieved from: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=1852 [in Ukrainian].

2. Pro diialnist pidrozdiliv okhorony, nahliadu i bezpeky kryminalno-vykonavchykh ustanov u 2013 rotsi [About the activities of the protection, supervision and security units of criminal enforcement institutions in 2013]: inform. Biuleten (2014). Kyiv: Derzhavna penitentsiarna sluzhba, 76 s. [in Ukrainian].
3. Pro diialnist pidrozdiliv okhorony, nahliadu i bezpeky kryminalno-vykonavchykh ustanov u 2022 rotsi (2023) [About the activities of the protection, supervision and security units of criminal enforcement institutions in 2022]: materialy Kolehii Ministerstva yustytzii Ukrainy, 2023. 43 s. [in Ukrainian].
4. Deiaki pokaznyky diialnosti ustanov kryminalno-vykonavchoi systemy MVS Ukrainy u 1991 rotsi [Some performance indicators of institutions of the criminal enforcement system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in 1991]: inform. Biuleten (1992). Kyiv : Holovne upravlinnia vykonання pokaran MVS Ukrainy, 28 s. [in Ukrainian].
5. Pro stan pravoporiadku, izoliatsii ta nahliadu, diialnist pidrozdiliv okhorony, pozhezhnoi bezpeky ta voienizovanykh formuvan Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy u 2016 rotsi [On the state of law and order, isolation and supervision, activities of security, fire safety and paramilitary formations of the State Criminal Enforcement Service of Ukraine in 2016] (2017). Kyiv : Departament Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy, 34 s. [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii diialnosti slidchykh pidrozdiliv v orhanakh DKVS Ukrainy [On the approval of the Instructions for organizing the activities of investigative units in the bodies of the State Security Service of Ukraine]: nakaz Ministra yustytzii Ukrainy vid 08.02.2017 № 313/5. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
7. Zvernennia Upovnovazhenoho Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy z prav liudyny shchodo nadannia povnovazhen z rozsliduvannia Derzhavnii kryminalno-vykonavchii sluzhbi Ukrainy [Appeal of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine regarding the granting of investigative powers to the State Criminal Enforcement Service of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.helsinki.org.ua> [in Ukrainian].
8. Verkhovnyi sud zalysyuv bez zmin vyrok Yanukovychu pro derzhradu ta vedennia ahresyvnoi viiny [The Supreme Court upheld Yanukovich's verdict on the State Council and waging an aggressive war]. Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org.ua> [in Ukrainian].
9. Rozghliad sudamy zahalnoi yurysdyksii sprav riznykh katehorii protiahom 1990-2000 r. r. [Consideration by courts of general jurisdiction of cases of various categories during 1990-2000] (2002). *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. № 1/(29). S. 12–26 [in Ukrainian].
10. Analiz stanu zdiisnennia sudochynstva sudamy zahalnoi yurysdyksii u 2012 r. (za danymy sudovoi statystyky) (2013). [Analysis of the state of judicial proceedings by courts of general jurisdiction in 2012 (according to judicial statistics)]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. № 6/(154). S. 20–41 [in Ukrainian].
11. Analiz zdiisnennia sudochynstva sudamy zahalnoi yurysdyksii u 2013 r. (za danymy sudovoi statystyky) (2014). [Analysis of judicial proceedings by courts of general jurisdiction in 2013 (according to judicial statistics)]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. № 5(165). S. 31–40 [in Ukrainian].
12. Stan zdiisnennia pravosuddia u 2016 rotsi: dopovid Holovy Verkhovnoho Sudu Ukrainy Yaroslava Romaniuka na XIV pozacherhovomu z'izdi suddiv Ukrainy (2017) [State of administration of justice in 2016: report of the Chairman of the Supreme Court of Ukraine, Yaroslav Romanyuk, at the XIV Extraordinary Congress of Judges of Ukraine]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. 2017. № 3(199). S. 3–7 [in Ukrainian].
13. Natspolitsiia: u meghapolisakh u serednomu odynd slidchy politsii rozsliduie 300 kryminalnykh provadzhen [National Police: in megacities, on average, one police investigator investigates 300 criminal proceedings]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua> [in Ukrainian].
14. Pro zastosuvannia zakonodavstva, shcho peredbachaie derzhavnyi zakhyst suddiv, pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv ta osib, yaki berut uchast u sudochynstvi: postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 18.06.1999 № 10 (2011). [On the application of legislation providing for state protection of judges, court employees and law enforcement agencies and persons participating in judicial proceedings: resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated 18.06.1999 No. 10]. *Postanovy Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy u kryminalnykh spravakh / uporiad. V. V. Rozhnova, A. S. Syzonenko, L. D. Udalova*. Kyiv : PALYVODA A. V., S. 165–168 [in Ukrainian].

Semiryanov Dmytro,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2751-2229>

Kovalchuk Volodymyr,

Head of the Department of Keeping the Unified Register

of Pretrial Investigations and Information and Analytical Work of the Volyn Regional Prosecutor's Office

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6025-1608>

DETERMINATION OF CRIME IN THE SPHERE OF ENFORCEMENT OF PENALTIES IN UKRAINE: ITS CAUSES, CONDITIONS AND CORRELATIONS

This scientific article clarifies the content and essence of the deterministic set of causes, conditions and correlates that contribute to the commission of criminal offenses in the sphere of execution of punishments in Ukraine, as well as their classification and proposed scientifically based measures aimed at their neutralization, blocking, elimination, etc.

In particular, it was established that one of the reasons that produces penitentiary crime is the anti-social attitude of convicts to life, the denial of the main social values (inviolability of the person, the right to property, safe conditions for the functioning of legal entities defined in the law, etc.).

In turn, the conditions that contribute to the commission of criminal offenses in this field of social activity include improper performance of legally defined powers, functions and tasks by bodies and institutions for the execution of punishments.

On the other hand, the correlates of the deterministic complex of causes and conditions include legal gaps related to the duty of the prosecution in criminal proceedings (investigator and prosecutor, who conducts procedural management) and the court to identify determinants that contributed to the commission of criminal offenses in the field of execution of punishments, and as well as making relevant procedural decisions regarding their elimination, neutralization, etc.

Based on this, this scientific article substantiates the need to supplement the current criminal procedural legislation of Ukraine with such a legal institution as "causes and conditions of crime and measures to eliminate them."

In addition, it was established that without improving the legal basis of the criminological activity of all subjects of crime prevention in general, it is extremely difficult to qualitatively change the content of the so-called investigative prevention, which is carried out in the course of specific criminal proceedings in Ukraine.

Key words: *determinants, penitentiary crime, the scope of execution of punishments, criminal proceedings, subjects of crime prevention, causes, conditions and correlates of crime.*